48ste jaar. — Nr 33. Zaterdag 16 Maart 1901.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, nr 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement:
Drie maal per week 6 franks per jaar.
Twee » » 5 »
Een » » 4 »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centmes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: 1 fr. de

VOOR DEN PAUS.

Inschrijving, geopend door den Bond der Katholieke Dagbladschrijvers van België.

Opbrengst der 21 eerste lijsten: fr. 103,666,67.

—

Men mag de inschrijvingen zenden aan het bureel van ons blad, ofwel aan M. Leo MALLIÉ, sekretaris, 52, Bergstraat, te Brussel.

TONGEREN, DEN 16e MAART 1901.

VAN ALLES WAT.

Volledige verwarring in de militaire commissie.

Men begint de zittingen slechts om de veertien dagen te houden, en men gelast eene ondercommissie opnieuw de verschillende stelsels van nationale verdediging te bestudeeren, om er verslag over te maken.

De ieverigste verdedigers van den persoonlijken dienstplicht spuwen vuur en vlam tegen dit nieuw uitstel.

Zij beweeren, en daarin bedriegen zij zich niet, dat aldus begrepen, de zending der commissie enkel op een fiasco zal uitloopen.

Volgens hen, had men kortweg over alle voorloopige vraagstukken moeten heenstappen en ineens deze twee hervormingen moeten voorstellen: verhooging van het effectief, afschaffing van de plaatsvervanging.

Wie heeft er ooit aan getwijfeld dat dit eigenlijk het doel was, waar de commissie zich rond bewoog?

* *

De haat tegen den godsdienst is in Frankrijk tot razernij overgeslagen. De socialistische meier van Rijssel heeft, zonder voorafgaande verwittiging en zonder het te weten zelfs of zijne daad geen aanslag was tegen den eigendom, den Calvarieberg met het Christusbeeld, gekend onder den naam van den God van Marcq, doen afbreken, om op de plaats, een... pisbak te laten zetten! De Calvarieberg dagteekende van 1767 en duidde de plaats aan waar de soldaten begraven lagen, die gesneuveld waren tijdens het beleg van Rijssel. De afbraak had maandag plaats. De werklieden van de stadswerken braken het hek in, waarvan de sleutel in handen was van de parochiale geestelijkheid, wierpen vazen, beeldjes van de H. Maagd en van heiligen om, deden het Christusbeeld van 't kruis en brachten al deze gewijde voorwerpen naar eene naburige wereldlijke school. Deze heiligschenderij heeft te Rijssel en in den omtrek eene groote verontwaardiging verwekt.

* *

Ziet welke schoone werken de fransche regeering gaat vernietigen met hare wet tegen de kloosters:

25 nachtverblijven, 84 kraambedhuizen, 97 gestichten voor ongeneesbaren, 172 werkhuisgestichten, 229 toevluchtsoorden voor onderlingen, 398 gasthuizen, 298 hulphuizen voor werkeloozen, 512 kinderkribben, 572 inrichtingen voor bijzondere zieken, 691 weezenhuizen, 1428 weldadigheidsbureelen. Te samen 4606 inrichtingen ten voordeele der armen en noodlijdenden.

En zulke daad verwerft den lof onzer belgische blauwen, en rooden voor die democratische (?) regeering! En waren zij hier meester, 't zou hier ook gebeuren.

Hoeveel milliards zal die regeering noodig hebben om dat alles te herstellen? En als zij ze niet gaat herstellen, wat zal ze met de duizenden ongelukkigen doen die er nu verzorgd worden?

* *

Onder het ministerie van M. Meline, in Frankrijk, (gedurende meer dan twee jaren) heeft men 858 werkstakingen geteld, zijnde gemiddeld 33 per maand.

Onder de ministeriën van MM Brisson en Dupuy (één jaar) hebben er 457 werkstakingen plaats gehad, zijnde gemiddeld 38 per maand.

Sedert dat Frankrijk het geluk heeft te leven onder het radiko-socialistisch ministerie van citoyen Waldeck e gezel Millerand, zijn er niet minder dan 1,362 werkstakingen uitgeborsten, zijnde gemiddeld 72 per maand!

* *

Onlangs werd uitgerekend, hoe duur in 1870, elke gevallen Duitscher de Franschen kwam te staan. Het schijnt dat, met de 5 milliards mede gerekend, de prijs tot 240,000 fr. steeg.

Thans heeft men hetzelfde gedaan, voor wat de Boeren betreft, en bevonden dat een Boer 1,200,000 fr. aan Engeland kost, voor men hem in 't zand kan doen bijten.

't Is al een schoon sommeken, den aankoop van schande, oneer en ondergang bestemd: Een Boer is dus meer waard dan zijn gewicht in gemunt goud, want verondersteld, dat hij gemiddeld 75 kilos weegt, zou men voor dien prijs 4 Boeren in stukken van 20 franks kunnen koopen.

Als het nu waar is dat de oorlog nog 5 jaren duren moet, beklaag ik Engeland's financiën.

* *

De Zwitsersche legatie te Parijs heeft den Bondsraad medegedeeld dat de regeeringen van Duitschland, Oostenrijk-Hongarië, België, Spanje, Griekenland, Luxemburg, Monaco, Portugal en Zweden het ontwerp hebben goedgekeurd van eene overeenkomst tot bescherming van vogels die van nut zijn voor den bosch- en tuinbouw. De legatie heeft daarna volmacht gekregen om deze overeenkomst ook uit naam van hare regeering te onderteekenen.

M. Desmaisières,

onze achtbare volksvertegenwoordiger, zal op **donderdag 21e MAART,** dag der foor, in het lokaal der Land- en Tuinbouwmaatschappijen, in het Koffiehuis *Allée Verte*, Kielenstraat te Tongeren, van tien ure tot een, de personen ontvangen die hem verlangen te spreken.

ONZE LIBERALEN

hebben dus M. Bollen afgezet van het ambt dat hij bij de horloge der kerk, sedert lange jaren tot voldoening van eenieder, vervulde.

Wegens onze liberalen, verwonderen ons zulke daden van onverdraagzaamheid hoegenaamd niet.

Hebben onze liberalen zich niet voor de kiezingen partijgangers verklaard van het « schoon programma van Mechelen », dit is te zeggen, partijganger der brutaalste afstellingen, der laagste plagerijen?

De liberale meerderheid is eerst aan het begin van haar noodlottig werk. Het zal van haar niet afhangen indien zij niet kan voortgaan in den weg van afstellingen en plagerijen welken zij ingeslagen is.

Wat ons aangaat, wij gelooven dat in tegenwoordigheid der beweging die zich, het gansche land door, opdoet ten voordeele der bestendigheid van de gemeente ambten en in tegenwoordigheid van het wetsvoorstel in dezen zin in de Kamers neergelegd, de hoogere overheid de hatelijke en onverdiende plagerij M. Bollen aangedaan niet zal dulden.

GEMEENTERAAD
van Tongeren.

Zitting van vrijdag 8e Maart 1901.

1° Vaststelling en reglement over de jaarwedden der politie-agenten. — Goedgekeurd.

2° Verandering aan het reglement van het slachthuis. — Tot de bevoegde commissie verzonden.

3° Hulponderwijzer M. Dochez. — Jaarwedde. — Vaststelling. — De raad stelt de jaarwedde van M. Dochez vast op 1300 fr.

4° Voorstel van M. Vonckes aangaande den dienst der horloge.

Na eene lange bespreking, besluit de liberale meerderheid den dienst der horloge jaarlijks aan eenen anderen horlogiemaker te vertrouwen.

5° Burgerlijke godshuizen. — Aflegging van twee renten. — Goedgekeurd.

Idem. — Verpachting van land. — Akt. — Gunstig advies.

6° Benoeming van twee politieagenten. — De raad benoemt MM. Vandevenne en Deraedt.

3de BIJEENROEPING.

Bureel van Weldadigheid. — Benoeming van een lid in vervanging van M. den Kanunnik Ph. J. Peeters, Pastoor-Deken, wiens mandaat den 31sten December laatstleden geëindigd is.

Candidaten voorgesteld door het gesticht en door het college van burgemeester en schepenen:

1ste candidaat, M. de Kanunnik Ph. J. Peeters, Pastoor-Deken.
2de candidaat, M. Henri Pirson, aalmoezenier.

Na de derde bijeenroeping, wordt M. de Kanunnik Peeters door 5 katholieke stemmen benoemd.

De 6 liberale gemeenteraadsleden hebben witte briefjes ingestoken.

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

APOTHEEK.-**ZONDAGSRUST.** — MORGEN ZONDAG, zal de Apotheek van **Mr Swinkels** alleen open blijven, *van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts*, VOOR DE DRINGENDE NOODWENDIGHEDEN.

De Comptante betaling zal verrischt worden.

Bij den *Postrijder* van heden behoort een BIJVOEGSEL.

BERICHT. — Ik heb de eer de belanghebbenden te verzoeken, mij zoohaast mogelijk hunne spaarboekjes te laten geworden voor inschrijving der intresten, tegen afgifte van een ontvangsbewijs, dat hun als voorloopige titel zal dienen, in afwachting dat men de boekjes wedergeve.

De Postontvanger,
ALPH VANDEN BOSCH.

Op de markt van TONGEREN van verleden donderdag waren te koop gesteld: 539 koeien en kalveren, 0 schapen, 170 vette varkens, 1226 magere varkens.

Paardenmarkt *te Tongeren*, DONDERDAG 21e MAART.

Kanton Loon.

UITSLAG van den wedstrijd onder stieren en koeiën die verleden maandag, 11 Maart, te Borgloon plaats gehad heeft.

I. — KOEIEN.

A. — *Wedstrijd tusschen koeiën van eigenaars van meer dan drie koeiën:*

1e Pr: Derwa, Horpmael.
2e » Van Roy, Ulbeek.
3e » Heeckaert, Brouckom.
4e » Boelen, Mopshoven, (Looz).
5e » de Fastré, Kerniel.
6e » Strauven, Brouckom.

B. — *Wedstrijd tusschen koeiën van eigenaars van drie koeien of minder:*

2e Pr. Stavelot, Wellen.
De andere prijzen van deze reeks werden niet toegekend.

II. — STIEREN.

A. — *OUDE.*

1e Pr.: Derwa, Horpmael.
2e » Stas, Opheers.
3e » Derwa, Horpmael.
4e » Timmermans, Mettecoven.
5e » Stas, Opheers.
6e » Marguiller, Fologne.
7e » Van Oirbeek, Houppertingen.
8e » Misotten, Voordt.
9e » Neven, Herten.

B. — *JONGE.*

1e Pr.: Knopen-Bodson, Grand-Looz.
2e » Warnants, Dessener, (Wintershoven).
3e » Strauven, Brouckom.
4e » Timmermans, Mettecoven.
5e » Lemmens, Gothem.
6e » Strauven, Bosheers.
7e » de Fastré, Kerniel.

De wedstrijd van het kanton Loon was zeer merkwaardig; het getal der tentoongestelde beesten was veel aanzienlijker dan de vorige jaren. Ook was het zeer moeielijk voor de Jury de klasseering te maken, zoowel uit hoofde van het getal als van de hoedanigheid der dieren.

In een woord, de verbetering van het runderras is merkwaardig in het kanton Loon.

Kanton Tongeren.

UITSLAG van den wedstrijd onder KOEIEN en STIEREN, die verleden woensdag, 13 Maart, te Tongeren plaats gehad heeft.

KOEIËN.

KLEINE REEKS.

1e Pr.: Neven Ch., Herderen.
2e » Renson B., Otrange.
3e » Neissen-Walmach Ve, Widoye.
4e » Panton F., Vechmael.
5e » Renwa E., Berg.
6e » Martens J., Membruggen.

GROOTE REEKS.

1e Pr.: Vroonen C., Tongres.
2e » Martin E., Mall.
3e » Martin C., Tongres.
4e » Baron A. de Rosen, Pirange.
5e » Chrinx E., Pirange.
6e » Derwa, Bommershoven.

STIEREN zonder tanden.

1e Pr.: Detroos H., Berg.
2e » Jamart A., Russon.
3e » Martin C., Tongres.
4e » Vroonen C., Tongres.
5e » Vroonen J., Lowaige.
6e » Bodson L., Hex.
7e » Leva J., 's Heeren-Elderen.

STIEREN met tanden.

1e Pr.: Leva J., 's Heeren-Elderen.
2e » Vroonen C., Tongres.
3e » Jamart A., Russon.
4e » (gerangschikt), Vroonen C., Tongres.
5e » Martin G., Tongres.
6e » Haumont E., Russon.
7e » Derwa, Bommershoven.
8e » Bellefontaine F., Stoxe.

Hof van Assisen van Limburg. — Gelijk wij het reeds aangekondigd hebben, is de zittijd van het Hof van Assisen van Limburg, voor het eerste kwartaal 1901, maandag in onze stad geopend.

De eerste zaak die op de rol stond, die betrekkelijk den diefstal met inbraak te Lommel gepleegd, is moeten verschoven worden, uit reden dat de voornaamste getuige ziek is en in de onmogelijkheid verkeert zich naar Tongeren te begeven.

Zij is uitgesteld tot zaterdag 23e Maart aanstaande, om 9 ure 's morgens.

Dinsdag en woensdag heeft het Hof zich bezig gehouden met de zaak ten laste van Bertrand Alexience, echtgenoote van Vandenhove Léonard, 34 jaren oud, huisbondster te St-Truiden, beticht te St-Truiden, den 2e Januari 1901, vrijwillig met het inzicht den dood te veroorzaken en met voorbedachten rade, eenen moord gepleegd te hebben op den persoon van Van Moll Collette.

Openbaar ministerie: M. Massa, Substituut van den Procureur des Konings.

Verdedigers: MMrs Briers en Barthels der Balie van Tongeren.

Uit de beschuldigingsakte blijkt, dat vrouw Vandenhove eene slechte huishoudster was, dat zij het geld dat haar man — een oppassende en eerlijke werker — te huis bracht, verkwistte, naliet de huishuur te betalen aan Mad. De Doncker, zelfs nog schulden maakte.

Verleden jaar verliet zij het echtelijke dak, drij weken lang, het oudste kind met haar medenemende.

Reeds verscheidene malen had zij Madame We. Van Langenaken, die aan het hoofd der liefdadige damen van St-Truiden staat, om onderstand gevraagd, doch, om bovengemelde redenen, werd zij daartoe niet waardig bevonden.

Op 2e Januari, dag der misdaad, was haar man terug te huis gekomen en had gevonden, dat zijne vrouw in het huurboekje valsche kwitancies, op naam van Madame De Doncker, geschreven had.

Daarenboven, van eene ruime som geld, die hij haar korten tijd er voren toevertrouwd had, bezat zij nog slechts 5 frank. Met dit geld begaf zich Léonard Vandenhove bij Mad. De Doncker, om de achterstallige huishuur te betalen; in dien tusschentijd, begaf de vrouw zich, het scheermes van haren man bij zich dragende, naar het huis van Mad. We Van Langenaken; ten einde er geld genoeg te bekomen, om het verdwenen te vervangen. Vier maal werd zij afgewezen. Den vijfden keer, in den avond, keerde zij nogmaals terug, steeds met het scheermes van haar man in den zak.

Thans was Mad. We Van Langenaken niet aan huis, doch de meid, Coletta Van Moll, deed de vrouw Vandenhove binnenkomen. Deze laatste eischte eenen boterham, welke de meid weigerde te halen. Bij deze weigering trok de bedelaarster het scheermes uit den zak, wierp zich op de meid en kapte en kerfde zooveel en zoo lang zij maar kon. Het gerucht der worsteling had de geburen doen bijloopen. Toen eerst liet de moordenares haar slachtoffer los en vluchtte den zolder op van een achtergebouw.

Daar werd zij weldra afgehaald door de gendarmen, aan wien zij met onbeschaamde openhartigheid de heele misdaad verhaalde. Thans loochent zij de voorbedachtheid en het inzicht van te hebben willen vermoorden, en beweert dat het scheermes bestemd was om zich te zellmoorden.

Er zijn een 30-tal getuigen opgeroepen.

Op de vragen aangaande den moord, wordt de betichte vrijgesproken.

Zij wordt veroordeeld tot 2 jaren gevang en 200 franken boete, uit hoofde om vrijwillig en met voorbedachten rade slagen en kwetsuren toegebracht te hebben, die voor gevolg eene ziekte ook eene welkdanige onbekwaamheid hebben gehad.

Werm. — Zondag avond kondigde een aanhoudend geschut wijd en zijd uit Werm dat er iets buitengewoons ging plaats hebben; het was de voorbode der plechtige inhuldiging van den Wel Eerw. Heer Englen, als Pastoor der Parochie.

Niettegenstaande het somber weder was reeds in den vroegen morgen laatsl. maandag alles in rep en roer om de laatste hand te stellen aan de fraaie versieringen tot het feest, in pastorij en straat.

De menigvuldige, veelkleurige wapperende vaandels aan toren en huis scheenen ten strijde te trekken om het droevig luchtuitzicht te verlevendigen en ietwat op te helderen.

Triomfbogen sierlijk bewerkt, jaarschriften, best gekozen, ontelbare wimpels en vaandeltjes, allerlei boompjes vormden eene verlustende doorgangdreef van de Pastorij naar de hoog gelegen mooie Kerk.

De voorgevel van het pastoreelhuis geheel in groen met rozen doorvlochten en kransen van alle soort bevallig uitmakend, droeg boven de ingangdeur dit jaarschrift:

Gansch Werm juicht, ja prijst U Heer
Wenscht vreugd' en rust alhier.

Bij de intrede van het voorhof der Pastorij:

Aanvaard vrolijk geschenken uit alle harten
Verleen hun, Priester, uw steun in zielesmarten.

Een derde aan de Kerk luidde als volgt:

Ja uit harte welkom! achtbaar Priester
Zijn de wenschen van uwe Parochianen.

Men las een vierde:

Juicht weer snel vrolijk Wermenaren
Acht fier des Priesters welgevaren!!

Boven hoog-Altaar:

O God! ja wil veel lange schoone jaren
Voor Werm zijn geluk Priester Engelen bewaren!!

Omstreeks elf ure, kwam de Zeer Eerwaarde Heer Deken van Bilsen aan om over te gaan tot de inhuldigingsplechtigheid in name van Zijne doorluchtige Hoogwaardigheid den Bisschop van Luik. Onder kanongeknal haalde een best ingerichte stoet processiewijze den nieuwen Herder in de pastorij af, die omringd door een twintigtal priesters onder blijde gezangen kerkwaarts werd begeleid. Gods tempel, reeds bevallig door zijne schildering, bood door zijne smaakvolle versiersels, kransen, rozen, bloemen van allerlei kleur, een verrukkend uitzicht voor allemans oogen, alsof in eenen lusthof herschapen.

Het benemingstuk voorgelezen hebbend hield de Z. E. Heer Deken in zijne bekende welsprekendheid aan de groote menigte toehoorders eene breedvoerige aanspraak over de hooge waardigheid, het Goddelijk gezag van den Priester, waaruit hij de zware plichten van eerbied, gehoorzaamheid der menschen jegens Hem deed kennen; hierna drukte hij op de Goddelijke zending van het ambt eens Pastoors in eene parochie; over de zware plichten jegens de parochianen, daarna over die dezer laatsten jegens Hem, schilderde in klare volkstaal af wat een Herder doet voor zijne schapen, wat eerbied, onderdanigheid dankbaarheid zij hem verschuldigd zijn.

Na de gewone inhuldigings-ceremoniën voltrokken, beklom de nieuwe Pastoor der parochie het spreekgestoelte; met bewogen stem maakte hij den lof van zijnen voorganger, te haastig en te onverwacht aan Werm ontrukt, hij maande te vurig aan uit verplichten dank hem in hunne gebeden indachtig te blijven; hij koesterde de vaste hoop in Werm vrede, eensgezindheid, goede medewerking voor het goede te vinden, trachtend hun geestelijk en tijdelijk welzijn overal te behartigen; gedurende een halve uur wist hij in hartroerende taal de aandacht zijner parochianen te boeien, aan wie hij ten slotte zich bijzonder aanbevool om voor hem en de parochie den H. Jozef als Bestierder, leidsman, te nemen.

Na het Te Deum zette zich de stoet wederom in dezelve orde in gang om den nieuwen Herder naar de pastorij te begeleiden.

Het was ruim één uur.

Drie rijke geschenken werden hem onder de volgende aanspraken aangeboden:

1. Een prachtig Beeld van het H. Hart van Jesus.
2. Twee prachtige bloemtuilen.
3. Een koperen hanglamp met drie armkandelaars.

Op iedere aanspraak wist de Wel Eerw. Heer Englen met gepaste woorden kortbondig te antwoorden.

Na dit, rond halver twee ure, trok nu iedereen voldaan huiswaarts om dien dag in vreugde over te brengen.

Er moet gezegd worden met recht: Eer, ja driemaal eer en lof aan de inwoners van Werm die hunnen alouden goeden faam steeds staande houden van echt brave, godsdienstige menschen in het hart aan hunnen Pastoor verkleefd.

Gelukkig de Herder in dusdanige parochie!

Ad multos annos! Nog lange jaren!!

X. Y.

Berlingen. — Verleden maandag, 11e Maart, had de plechtige inhuldiging plaats van onzen nieuwen Pastoor, den Eerw. Heer Claessens.

Welk schoon, welk prachtig feest! Een feest dat getuigt van goeden smaak en diepen Godsdienstzin. Zelden zag men zulken ijver, zulke eensgezindheid van gansch het dorp om dezen dag alle mogelijken luister bij te zetten.

De dorpstraat, van aan de pastorij tot aan de kerk, was netjes versierd; aan alle huizen wapperden vlaggen, de weg was bezoomd met groene dennetjes en passende jaarschriften waren overal aangebracht.

Wij schreven er terloops een drietal op:

Aan de prachtige opgetooide pastorij:

UW LeVen In Deze WoonsT geaCHTe herDer
CLaessens Weze VreDeVoL.

Aan den Burgemeester:

De bUrgerLIJke oVerheID wensCht U aLs
nIeUWen herDer VeeL profICIat.

Aan den ingang der kerk:

BeWerk In DIt LIeVe kerkJe, gIJ VoLIeVeaLoe
herDer U aLLer paroChIanen zaLIgheID.

DE DOCHTER
van den
VALSCHMUNTER

Een verhaal van de Russische grenzen.

4de VERVOLG.

Baruch kwam nog nader, hij greep den zoom van haar kleed en kuste dien, daarna lachte hij: Esther wil het niet. Baruch doet alles wat Esther wil!

— Gij zijt een goede jongen, Baruch! zegde Esther en reikte hem de hand.

Maar de dwerg waagde het niet deze kleine witte hand te grijpen. Met zijne bruine, lange vingers raakte hij voorzichtig hare hand aan, kuste daarna verrukt zijne eigene vingertoppen, stiet een vreugdekreet uit, en snelde de deur uit.

Het jonge meisje was meer met hare gedachten alleen, die thans echter eene andere richting volgden en zich uitsluitend met den vreemdeling bezig hielden.

Eene zekere belangstelling had zij reeds bij de eerste ontmoeting voor hem gevoeld.

Zijne mannelijke schoonheid, zijne beschaving, vooral ook dat hij reeds bij de eerste samenkomst getoond had, welken indruk hare verschijning op hem maakte, dit alles te samen had wel invloed op haar moeten uitoefenen, of zij zou geene vrouw moeten geweest zijn.

Daarbij kwam echter nu nog eene reden tot belangstelling: den vreemdeling omgaf een geheim.

Haar vader had hem haar als een geloofsgenoot, als een jong schriftgeleerde voorgesteld, en dit was de vreemdeling niet. Waartoe dit geheim? Droeg hij misschien kennis van de zaken haars vaders, was hij er mogelijk in betrokken? Waarom had dan deze gedachte iets zoo pijnlijks voor haar gevoel?

De vreemdeling was ongelukkig. Baruch had hem in eenzaamheid de handen zien wringen en tranen zien storten.

Het vrouwelijk medelijden werd in Esther wakker en hiermee kwam de vreemdeling haar in zekeren zin nader. Was hij misschien even ongelukkig als zij? Drukte hem niet blijkbaar een harteleed, even zwaar als het hare?

Peiser had zijn gast slechts op sommige avonden en dan nog maar voor eenige minuten bezocht, om te vragen, of hij niets verlangde.

M. von Walewski had alleen wat lectuur verzocht, poolsche of fransche werken en Esther had hem op verlangen haars vaders uit hare kleine bibliotheek van klassieke boeken, eenige deeltjes door Baruch boven laten brengen, waarbij deze in de duisternis op den trap de boeken eerbiedig had gekust, wijl zij van Esther kwamen en tegen de deur van den gast zijne vuist geschud, omdat hij de aanmatiging bezat, deze te durven lezen.

Op dezen avond intusschen kwam Peiser er vroeger dan gewoonlijk thuis en begaf zich onmiddellijk naar de kamer van Walewski. Hij begroette zijnen gast eerbiedig en zette zich niet, voor deze hem herhaaldelijk tot zitten had uitgenoodigd.

— Ik wil mijnheer niet door mijne tegenwoordigheid lastig vallen, verklaarde hij.

Waarop echter zijn gast snel antwoordde:

— Gij valt mij in het geheel niet lastig. Integendeel verheug ik er mij in, als ik eens met iemand spreken kan. Gij kunt niet gelooven, hoe pijnlijk deze algeheele afzondering is.

— Ik zou mijnheer geerne meer gezelschap houden, wanneer hij zoo vriendelijk is, zich met dat van een armen Jood tevreden te stellen, maar mijne zaken laten het niet toe. Ik moet hard werken, om geld te verdienen en kan mij daarbij geene rust gunnen. Ik ben een arm man, en moet mijnen tijd goed besteden.

— Ik geloof dit, en te meer ben ik u daarom tot dank verplicht, dat gij mijne bevrijding hebt gewaagd, ofschoon gij mij toch persoonlijk in geheel niet kendet.

— Dat was ook niet noodig! Ik kende toch vroeger den heer graaf zaliger, uw vader, en ook de genadige gravin. Ik ben uit Galicië geboortig; als jongeling ben ik over de grenzen gekomen, en heb mij in het pruisische gevestigd. Maar toen ik van de genadige vrouw het bericht ontving, dat ik haar eenigen zoon redden moest, heb ik geen oogenblik geaarzeld. Ik weet niet eens, waarom M. de graaf moest vluchten en ik hem over de grenzen moest helpen.

— Gij zult van een Walewski wel niet denken, dat hij iets gedaan heeft, waarover hij zich zou behoeven te schamen. Ik kan u openhartig zeggen, wat mijn ongeluk geweest is. Ik werd op de militaire academie te Warschau opgevoed, en later in een der St Petersburgsche garderegimenten geplaatst. Hier werd ik op zekeren dag aangehouden en terechtgesteld, wijl eenige mijner vroegere academievrienden aan eene samenzwering tot bevrijding van Polen van het russische juk, hadden deelgenomen. Bij twee van hen vond men brieven, die van mij afkomstig waren, particuliere brieven van volkomen onschuldigen inhoud, maar men meende daaraan eene andere beteekenis te moeten hechten. Men beschuldigde mij van deelname aan het komplot, en ik werd, zonder verder onderzoek, van mijnen officiersrang ontzet tot simpel soldaat, gedegradeerd en naar eene strafcompagnie gezonden. Door tusschenkomst mijner moeder werden mijne bewakers omgekocht, zoodat zij mij de gelegenheid tot vluchten verstrekten. Gij hebt mij over de grenzen gebracht. Dat is alles. Maar gij weet ook wel, dat ik thans zelfs hier in Pruisen niet als een politiek misdadiger, maar als een gewoon deserteur zal worden aanzien, en dat men mij op verlangen van Rusland onmiddellijk uitleveren moet. En geheel op dezelfde wijze moet Oostenrijk handelen. Word ik ontdekt, dan werd ik tot tweehonderd knoetslagen veroordeeld, of wat hetzelfde is tot een pijnlijken en smartelijken dood.

— Nu, met dat ontdekken zal het wel zoo'n vaart niet maken! antwoordde Peiser, maar M. de graaf moet zich voorzichtigheidshalve hier eenige weken schuilhouden, tot de eerste nasporingen hebben opgehouden. Nu zou het nog eene onmogelijkheid zijn, naar de fransche grenzen te ontkomen, of eene haven voor den overtocht naar Engeland te bereiken, thans wordt bepaald nog overal naar mijnheer gezocht, vooral door de grenswachters.

— Wachten, altijd wachten! Gij kunt niet gelooven, wat ik reeds in deze kamer, alleen, zonder met iemand te kunnen spreken, doch bezig gehouden door de smartelijkste gedachten, geleden heb. En in het bijzonder mijne moeder, mijne arme moeder, ik vrees maar al te zeer, dat de Russen haar mijne vlucht zullen doen ontgelden.

— Maar waarom zou mijnheer zich zu onnoodige zorgen maken. De genadige vrouw gravin is te Warschau en op vrije voeten.

— Ja, mijne lieve moeder is te Warschau, en zooals men het noemt, op vrije voeten, maar in werkelijkheid eene gevangene. Zij mag reeds sinds jaren Warschau niet verlaten omdat zij politiek verdacht is. Geen brief ontvangt zij, die niet eerst in het zwarte kabinet van de post is opengebroken en weer gesloten. Zelfs heeft zij geene vrije beschikking over hare fortuin, of, Peiser, zijt gij dan reeds beloond geworden voor den dienst dien gij mij bewezen hebt?

— De uitgaven waren niet zoo groot, antwoordde Peiser ontwijkend, en ik heb die geerne gedaan uit oude vriendschap en ook uit meelijden met M. den graaf. God, als simpel soldaat in eene strafafdeeling te moeten verblijf houden?

Peiser gaf het gesprek met opzet eene andere wending om niet te moeten zeggen, dat hem reeds lang in opdracht der gravin von Walewski, door een poolschen bankier eene aanzienlijke som was uitbetaald voor den bewezen dienst.

Walewski verviel dan ook door de laatste woorden in een droef gepeins. Zijne handen balden zich tot vuisten en zijn gelaat vertrok smartelijk.

Peiser zag dit met geheim welgevallen.

— Mochten zij allen ten onder gaan, die russische honden, mompelde hij. Uw vader hebben zij het hart gebroken. Ik heb den genadigen heer nog gekend als overste bij het poolsche Ulanenregiment, dat hij bij de revolutie in 1830 had opgericht. Gij waart toen nog niet geboren. Hij werd gevangen genomen, nadat twee zijner zonen, uw broeders, in zijn eigen regiment gevallen waren. De genadige heer werd tot levenslange verbanning naar Siberië en dwangarbeid in de bergwerken veroordeeld. De gravin uw moeder echter deed een voetval voor generaal Paskewitsch, den nieuwen stadhouder en liet zich met den half begenadigden echtgenoot in Radow interneeren. Hier werdt gij geboren, heer graaf, maar uw vader overleefde den smaad, het vaderland aangedaan, niet lang; hij stierf toen gij nauwelijks vijf jaar oud waart. Jammer van den edelen heer!

Peiser beschouwde den jongeling met loerende blikken, terwijl hij bezig was zulke droeve herinneringen bij hem te verlevendigen, en vervolgde dan:

— Maar eens zal de dag der wraak voor de Russen komen. Zoo waar er een God leeft, zal er eene afrekening met hen gehouden worden!

Walewski zag verrast op, toen hij de laatste op driftigen toon door Peiser uitgesproken woorden vernam en deze scheen in het spelen van de rol eens geestdriftigen patriots een zeker genoegen te vinden, want de rechterhand als tot het afleggen van een eed opheffend sprak hij plechtig:

— Ik ben maar een arme Jood, doch bemin mijn arm poolsch vaderland even innig als maar eenig edelman het doen kan. De graaf bevindt zich in het huis van een patriot. Ook ik ben bereid wraak op Rusland te nemen, ook ik wil met alle krachten bijdragen tot den ondergang van den gruwzamen onderdrukker, en misschien zijn al mijne krachten niet zoo zwak als men wellicht gelooft!

Walewski was bij het vernemen dezer woorden opgestaan en met verbazing op zijnen gastheer toegetreden.

Hij reikte hem de hand.

— Peiser, gij kunt niet gelooven, hoe goed het mij doet in dezen tijd van kommer en angst een poolsch patriot te ontmoeten. Geef mij uwe hand.

Peiser maakte eene linksche buiging.

— Het zou niet passen, zegde hij, indien de arme jood met den hooggeboren heer als vriend en broeder zou willen verkeeren.

— Spreek zoo niet! antwoordde Walewski met stralende oogen. Vaderlandsliefde kent noch verschil van godsdienst, noch van stand. Alle patriotten zijn vrienden en broeders.

Hij greep Peiser's hand en schudde die hartelijk.

— Het vaderland kan dus op den graaf ten allen tijde rekenen? vroeg Peiser loerend.

— Ten allen tijde! Kunt gij daaraan twijfelen?

— Neen, ik twijfel niet. Maar misschien herinner ik den genadigen heer binnenkort aan deze woorden.

— Gij zult mij steeds bereid vinden. Hoe eerder, hoe liever. Maar laat ons nu nog eens over mijne arme moeder spreken, die eveneens niets vuriger wenscht dan de bevrijding des vaderlands. Hebt gij haar bericht doen toekomen betreffende mijne redding?

— Dat zou zeer onvoorzichtig van mij geweest zijn, en had de genadige vrouw in groote moeilijkheden kunnen brengen!

— Langs den gewonen weg zeker, maar zouden haar door een tusschenpersoon niet eenige regelen kunnen toegezonden worden. Hoe zal zij zich thans over mij beangstigen, terwijl eenige woorden voldoende zouden zijn, om haar gerust te stellen!

— De genadige vrouw, merkte Peiser op, moet wel bericht ontvangen hebben, dat haar zoon ontvlucht is, en dit is voorloopig genoeg, want hoofdzaak is toch maar, dat hij over de grenzen gebracht is. Nu zullen juist wegens uwe vlucht, de Russen uwe moeder ten scherpste doen bewaken, en indien iets ontdekt werd, dat uwe tegenwoordige verblijfplaats gissen deed, zou dit niet alleen u zelven maar ook uwe moeder in gevaar brengen. Reeds het schrift is gevaarlijk, als het herkend wordt.

— Misschien zou iemand anders voor mij kunnen schrijven.

— Wie zou het moeten doen? Ik kan geene andere dan Hebreeuwsche letters schrijven, en een ander in het geheim betrekken, alleen om eenige regels te schrijven, dat zou toch onverstandig zijn!

Walewski aarzelde een oogenblik, en hij vroeg:

— Zou het niet mogelijk zijn, dat uwe dochter die weinige regels voor mij schreef? Gij kunt niet begrijpen, hoeveel rustiger ik zou zijn, indien ik wist dat mijne moeder bericht omtrent mij had!

— Mijne dochter? zeigde Peiser. Hm! Ja! Die kan alles schrijven: Poolsch, Fransch en Duitsch. Zij heeft zeer veel geleerd. Ik zal eens over de zaak nadenken. Maar nu, goeden nacht!

Peiser vertrok zonder antwoord af te wachten en begaf zich naar beneden, naar zijne werkkamer; waar hij nog lang in gedachten verzonken aan de schrijftafel zat, in zichzelve mompelde:

— Hij zal het doen! Ik geloof het zeker! Hij is jong, vurig en vol haat jegens de Russen. Hij zal ieder middel tot wraak aangrijpen. Aan zijn verlangen tot het schrijven van dien brief zal ik voldoen!! . . . .

(Wordt vervolgd).